

Revolució a l'Hospitalet. La Segona República

Molt bona part de la nostra realitat d'avui (ensenyament i salut públiques, dret al vot per a les dones, reconeixement dels sindicats, biblioteques públiques...) tenen com a origen la Segona República. Va ser un període curt, en el que la il·lusió de lluitar per una societat més justa, va crear situacions molt tenses entre els sectors conservadors de la societat i els més necessitats, que eren la majoria. La classe treballadora estava mancada de les condicions mínimes per tenir una vida digna i el govern democràtic i popular del primer període va fer un gran esforç polític per crear les bases d'un estat democràtic en el que es tingués en compte la millora social i les realitats territorials de l'estat.

Una de les aportacions més importants fou la nova constitució de 1931, en la que Espanya es definia en l'article 1 com «una República democràtica de treballadors de tota mena». Es reconeixia als espanyols tots els drets individuals, també el de la propietat, tot i que la riquesa privada podia ser expropiada en benefici de la comunitat. També es reconeixia la igualtat de la dona. El sufragi universal, directe i secret, era d'obligat compliment en tota elecció i, juntament amb la independència del poder judicial, es prometia justícia gratuïta per als necessitats. L'Estat Republicà declarava no tenir cap religió oficial i es proposava d'eliminar l'ajuda econòmica a qualsevol Església i a més, sotmetre els ordes religiosos a una futura llei especial de congregacions, que els prohibiria d'exercir cap activitat comercial, industrial o d'ensenyament. D'altra banda, hi hagué una voluntat descentralitzadora, amb el reconeixement del dret de les províncies a reivindicar un règim autònom (que havia de cristal·litzar especialment en les aprovacions posteriors dels estatuts autònoms de Catalunya i del País Basc). L'organització dels poders de l'estat es fonamentà sobretot en la supremacia de Les Corts, amb una sola cambra, supremacia temperada per l'existència d'un Tribunal de Garanties Constitucionals, que havia de dictaminar sobre la constitucionalitat de les lleis i intervenir en els possibles conflictes entre les regions autònomes i el poder central.

AML'H-R.692

AML'H - R.834

La nova constitució, que negava el poder a l'església, que prenia els privilegis a la noblesa i la burgesia i que es decantava per un estat federal, va viure moments de gran inestabilitat, com quan el 10 d'agost de 1932 el general Sanjurjo va intentar fer un cop d'estat. El cop d'estat, però, fracassà i Sanjurjo fou empresonat. Però els problemes més greu vingueren de la mà de la classe treballadora, a la que s'havia promès un seguit de millores que costaven molt de percebre.

Malgrat els esforços tant del Govern Central com de la Generalitat de Catalunya, les necessitats socials eren tan urgents que no hi havia temps per esperar que donessin fruit. Abans de les eleccions del 1933 el descontentament era generalitzat i va quedar ben palès en les eleccions en les que van guanyar les dretes de la mà del CEDA, Confederació Espanyola de Dretes Autònomes, que practicà una política reformista de l'anterior legislatura de centre-esquerra.

El fet que al Principat de Catalunya continués en el poder el govern autònom de la Generalitat, de significació esquerrana, originà una tensió creixent entre aquest govern i el govern central de Madrid. La insurrecció de l'octubre del 1934 a Catalunya i a Astúries, amb la repressió que la seguí, accentuà encara més el caràcter reaccionari del govern central. Com a conseqüència d'aquesta insurrecció, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya fou suspès, i es va intentar la seva modificació i l'anul·lació. El president de la Generalitat, Lluís Companys, fou condemnat a cadena perpètua i els consellers foren també empresonats i condemnats. El Govern de la Generalitat fou substituït per un governador general, nomenat pel govern central i tant l'estatut com el Govern de la generalitat foren abolits.

El desprestigi del Govern Central va propiciar al febrer de l'any 1936 unes noves eleccions que guanyà amb majoria el Front Popular. Pocs mesos més tard el General Franco, junt amb altres militars espanyols, es va aixecar amb les armes en contra del Govern escollit pel poble. Va esclatar la Guerra Civil que acabà amb la victòria del Feixisme i amb la fi del somni republicà.

La dictadura de Franco va aturar el projecte social, econòmic i polític de la República. Tot just fa trenta anys que vivim de nou en una societat democràtica i encara rescatem d'aquella República que morí amb l'esclat de la Guerra, les idees innovadores que no van poder donar fruit.

Amb aquest taller, volem fer un repàs dels fets polítics, econòmics i socials a l'Hospitalet per fer-nos una idea de quina era la complexitat i la varietat política i de pensament. Precisament, la nostra ciutat va ser protagonista de durs enfrontaments físics i de pensament, derivats de la situació precària en la que vivia molta gent.

Per comprendre els problemes als que s'enfrontava la societat ens aproparem a les dues realitats econòmiques de l'Hospitalet, la de les fàbriques i la del camp i descobrirem com la lluita obrera va anar fent passes vers una societat més justa.

Finalment, per copsar quines eren les aspiracions culturals i socials de la República, ens detindrem en les escoles, especialment les escoles racionalistes que partint del respecte a l'individu i l'atenció a la diversitat van aconseguir un rendiment escolar que mai no havia existit en aquest país.

Què cal saber abans de fer el taller?

- Tenir nocions sobre la Història de Catalunya al segle XX.
- Tenir consciència del que va significar a nivell general, aquest fet històric.

Objectius

- Comparar L'Hospitalet agrícola amb L'Hospitalet industrial.
- Conèixer els partits polítics existents i els resultats de les eleccions.
- Identificar les accions revolucionaries en la política hospitalenca de l'època
- Descobrir l'escola racionalista i els seus mètodes d'ensenyament.
- Valorar el paper de les fonts i els diferents punts de vista dels historiadors.
- Identificar els principals processos històrics esdevinguts a Catalunya durant el segle XX, tot relacionant-los amb les arrels més pròximes del segle XIX.
- Conèixer diferents tipus de fonts històriques documentals.
- Entendre el valor històric i patrimonial de les fonts històriques com a testimoni del passat.
- Analitzar documents de l'època.
- Obtenir informació de fonts primàries.
- Utilitzar el llenguatge com a eina per construir coneixement i per comunicar-lo, a partir del desenvolupament de les competències lingüístiques pròpies de la matèria.
- Participar activament en una activitat en relació a la recuperació de la memòria històrica.
- Assumir els valors de la cultura de la pau en el decurs de debats i tasques de grup.
- Expressar els continguts de la recerca, seleccionant informacions expressades per mitjà de llenguatges diversos.

Competències bàsiques

Competències específiques de la matèria

Competència en la dimensió temporal

- Conèixer, identificar i aplicar a les informacions i fonts històriques les convencions cronològiques habituals.
- Establir relacions entre els precedents i conseqüents dels períodes del passat que s'estudien.
- Identificar la interdependència de diversos factors històrics en estructures i processos històrics concrets.

Competència en la crítica de les fonts històriques

- Analitzar diverses fonts per tal de verificar els discursos estructurats sobre períodes històrics.
- Establir fets i interpretacions del passat a partir del contrast i comparació de.

Competència social i cívica

- Tenir interès a preservar les memòries plurals dels diferents protagonistes del passat.
- Desenvolupar la capacitat crítica i la comprensió envers altres maneres de pensar, tot alimentant els valors de la convivència i la ciutadania.

Competència comunicativa

- Aprendre a parlar, escoltar i exposar sobre la base del contingut específic de cada aprenentatge.

Competència en gestió i tractament de la informació

- Distingir entre els diferents tipus de fonts i suports.
- Seleccionar la informació que és directament rellevant i necessària per resoldre la demanda o el problema plantejat.
- Analitzar, contrastar i interpretar la informació obtinguda.
- Sintetitzar i comunicar els resultats obtinguts a través dels mitjans convencionals.

Competència en recerca

- Trobar resultats als interrogants inicials plantejats.
- Saber formular els resultats clarament i aplicar un mètode per respondre'ls.

Competència personal i interpersonal

- Desenvolupar la capacitat de l'alumnat per treballar de manera autònoma.
- Prendre decisions de manera conscient, davant de problemes plantejats.

Competència en el coneixement i interacció amb el món

- Mostrar un esperit crític en l'observació de la realitat.
- Analitzar els problemes socials des d'un punt de vista local i alhora global, tot contemplant la multiplicitat de factors explicatius.
- Defensar el reconeixement de la igualtat de drets i d'oportunitats.

Continguts procedimentals

- ☐ Anàlisi de les formes de vida a la ciutat de L'Hospitalet del s XX.
- Caracterització d'aspectes relatius a la situació històrica de Catalunya, en especial, durant la II República.
- ☐ Lectura de documents de l'època.

- Recerca d'aspectes de la vida quotidiana del passat, a partir d'informacions extretes de fonts primàries.
- Anàlisis d'imatges com a documents històrics.
- Manipulació de material didàctic.
- Exposició de les conclusions obtingudes.
- Interès per dissenyar i desenvolupar un treball de recerca.
- Responsabilitat envers el material de treball.
- Respects de les normes de convivència.
- Respects pel treball dels companys propis i aliens al grup.
- Reconeixement dels drets i deures individuals i col·lectius.
- Rebuig de les situacions de desigualtat, injustícia i discriminació.
- Valoració de la funció de la memòria històrica en la construcció del futur.

Continguts conceptuals

- La declaració de Segona República.
- Eleccions a l'Hospitalet.
- L'Hospitalet revolucionari.
- Accions municipals revolucionaries.
- Activitat econòmica a l'Hospitalet de la República.
- La constitució republicana.
- El nou paper de la dona.
- Col·lectivitzacions.
- El barri de la Torrassa i la revolució.
- L'escola de la República.
- Mestres racionalistes.
- Llibres i quaderns de l'escola republicana.

Activitats d'aprenentatge

- A partir d'una curta introducció tindrem un primer contacte amb els alumnes per copsar el nivell de coneixements.
- Dividirem el grup classe en quatre subgrups de treball que investigaran els següents temes: la declaració de la Segona República, revolució Social i política, Revolució econòmica i aprendre per canviar el món.
- A través de la lectura, manipulació, observació i comparació de fotografies, textos i documents de l'època aprofundirem en aquest moment històric i en els continguts proposats.
- El quadern de treball ajudarà els alumnes a organitzar la recerca i anar respondre a les qüestions plantejades.

- Un cop finalitzada la recerca, cada grup exposarà les conclusions a les que ha arribat, tot explicant cadascun dels components aquell documents o objecte que més li hagi cridat l'atenció.
- Al final es faran unes conclusions generals en les que cada alumne podrà expressar el que pensa sobre la feina feta i el període tractat.

Temps i necessitats

- El taller té una durada de 2 hores. Cal reserva prèvia, hores a convenir.
- Es necessari portar bolígraf i una carpeta.
- El taller es fa a Can Riera